

مضمون کاوی مسئولیت اجتماعی سازمان از دیدگاه آیات و روایات: دلالت‌هایی برای دانشگاه‌های جامعه اسلامی

حسن دانایی فرد^۱، حمیدرضا بوستانی^۲، ساناز شاکری^۳، مهدی ذکی^۴

چکیده

زمینه و هدف: توجه سازمان به مسئولیت‌های اجتماعی، نمایان‌کننده رویکرد اخلاقی آن و در نظر داشتن منافع و مصالح اجتماعی است. در میان الگوهای مختلفی که وظیفه‌ها و اقدام‌های سازمان‌ها در این زمینه را معرفی کرده‌اند، پژوهش حاضر به واکاوی مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده مسئولیت اجتماعی از دیدگاه آیات و روایات پرداخته و بر این اساس، دلالت‌های آن را برای دانشگاه‌های جامعه اسلامی معرفی کرده است.

روش: این پژوهش کاربردی، کیفی، استقرایی و تفسیری است. برای اجرای پژوهش، در مرحله نخست با استفاده از روش تحلیل مضمون، آیات و روایات مرتبط تحلیل و مضامین تشکیل‌دهنده مسئولیت اجتماعی شناسایی و تلفیق شدند. ۱۰ خبره دانشگاهی و مباحث مدیریت اسلامی که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند، اطمینان از اعتمادپذیری این یافته‌ها را تأیید کردند. ارائه دلالت‌های مرتبط برای دانشگاه‌های جامعه اسلامی نیز با استفاده از رویکرد برایشی انجام شد.

یافته‌ها: مسئولیت اجتماعی از دیدگاه آیات و روایات در قالب شش مضمون اصلی بیان شد که عبارت‌اند از: مسئولیت قانونی، مدنی - اجتماعی، زیست‌محیطی، اقتصادی، فرهنگی - آموزشی و سیاسی. همچنین، دلالت‌های مرتبط با هر یک از این شش مضمون، برای دانشگاه‌های جامعه اسلامی به تفصیل ارائه شد.

نتیجه‌گیری: شناخت ماهیت مسئولیت اجتماعی سازمان از دیدگاه آیات و روایات، گامی مهم، در راستای حرکت به‌سوی عملکرد اخلاق‌مدارانه و دینی سازمان‌ها در جامعه اسلامی به شمار می‌رود. دلالت‌های ارائه شده نیز می‌تواند زمینه عملیاتی‌سازی این مقوله مهم را در دانشگاه‌های اسلامی فراهم سازد.

کلیدواژه‌ها: مسئولیت اجتماعی، آیات و روایات، دلالت پژوهی، دانشگاه‌های جامعه اسلامی

استناد: دانایی فرد، حسن؛ بوستانی، حمیدرضا؛ شاکری، ساناز؛ ذکی، مهدی (۱۳۹۹). مضمون کاوی مسئولیت اجتماعی سازمان از دیدگاه آیات و روایات: دلالت‌هایی برای دانشگاه‌های جامعه اسلامی. *مطالعات منابع انسانی*، ۱۰(۴)، ۱۱۸-۱۴۵.

۱. استاد، گروه مدیریت دولتی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. رایانامه: hdanaee@modares.ac.ir	
۲. دکتری، گروه مدیریت رفتاری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. رایانامه: boustani.hamid@gmail.com	
۳. کارشناس ارشد، گروه مدیریت، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، فارس، ایران. رایانامه: sanazshakeri72@gmail.com	
۴. کارشناس ارشد، گروه مدیریت بازرگانی، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: mehdi.zaki77@gmail.com	